

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۱۲/۰۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۰۹/۲۵

بررسی رابطه سبک یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی در مرکز آموزش پشتیبانی نذاجا

وحید مرادی^۱

مسلم احمدی^۲

چکیده

این پژوهش با هدف تعیین سبک یادگیری و بررسی رابطه آن با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان در مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نذاجا انجام شده است. در ادامه رابطه مؤلفه‌های جمعیت‌شناختی (تحصیلات، سن و سابقه خدمت) با سبک یادگیری دانشجویان مرکز آموزش شهید امانی نذاجا سنجیده می‌شود. روش تحقیق از نوع همبستگی در سطح اطمینان ۰/۹۵ است. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان دوره‌های عالی، مقدماتی و تخصصی ثانویه در رشته‌های مختلف می‌باشند، با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه پژوهش تعداد ۲۶۲ نفر برآورد گردید که از طریق روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شده‌اند. برای گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه سبک‌های یادگیری کلب، پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی استفاده شده است. پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰۹ برآورد شد و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از همبستگی پیرسون بهره‌گیری شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که سبک یادگیری غالب در بین دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نذاجا سبک جذب‌کننده می‌باشد. نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون حاکی از آن است که بین سبک یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان و همچنین بین سبک یادگیری با سن و سابقه خدمت دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی نذاجا رابطه معناداری وجود ندارد و مقدار معناداری آن به ترتیب برابر با ۰/۲۲۱ ، ۰/۰۶۸ و ۰/۹۴۹ است. ولی بین سبک یادگیری و مقطع تحصیلی دانشجویان رابطه معنادار معکوس وجود دارد و مقدار معناداری آن برابر با ۰/۲۰۵- است

واژگان کلیدی :

سبک یادگیری، انگیزه، پیشرفت تحصیلی، مرکز آموزش پشتیبانی نذاجا

۱- کارشناسی ارشد مدیریت منابع انسانی دانشگاه آزاد اسلامی

۲- عضو هیات علمی دانشگاه افسری امام علی(ع)

مقدمه

نیاز به پیشرفت یکی از نخستین انگیزه‌هایی است که به تفصیل مورد مطالعه قرار گرفته است. افرادی که نیاز به پیشرفت در آنها نیرومند است، می‌خواهند کامل شوند و عملکرد خود را بهبود بخشند. آنان وظیفه شناسند و ترجیح می‌دهند کارهایی را انجام بدهند که چالش برانگیز باشند و به کاری دست بزنند که ارزیابی پیشرفت آنان به نحوی، خواه با مقایسه آن با پیشرفت سایر مردم یا برحسب ملاک‌های دیگر امکان‌پذیر باشد. انگیزه پیشرفت را در بسیاری از حوزه‌های فعالیت مثل شغل، مدرسه، هنرهای خانگی یا مسابقات ورزشی و قهرمانی می‌توان مشاهده کرد. سازه انگیزه پیشرفت تحصیلی در مراکز آموزشی به رفتارهایی که به یادگیری و پیشرفت منجر می‌شود، اطلاق می‌گردد (بهرامی و رضوان، ۱۳۸۵: ۶۵).

آخرین یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد که یادگیری، کلید ورود به جامعه دانش‌محور است. از طریق یادگیری، هر فردی قادر به ساختن دانش و تولید آن است. بر اساس منابع علمی موجود، تفاوت‌های فردی در زمینه یادگیری منبع خوبی جهت توضیح تفاوت عملکرد یادگیرندگان در حالت سنتی (چهره به چهره) می‌باشد. سبک‌های یادگیری و شناختی، علائق و انگیزه‌ها تعامل معناداری با موفقیت‌های تحصیلی نشان داده‌اند. یکی از ویژگی‌های مهم یادگیرندگان انگیزه پیشرفت آنان می‌باشد (تابع بردبار، ۱۳۹۱).

همه پیشرفت‌های شگفت‌انگیز انسان در دنیای امروز زائیده یادگیری است و وظیفه یاددهی و بهبود آن، محور فعالیت تمام نهادهای آموزشی است. اعتبار یک نظام آموزشی وابسته به میزان یادگیری فراگیران آن است. یادگیری یک متغیر بسیار پیچیده است که عوامل متعددی مثل هوش، انگیزه، محیط مناسب، عوامل خانوادگی، اجتماع، کیفیت آموزشگاه، کیفیت مربی و... در آن تأثیر می‌گذارند. علاوه بر این عوامل، عامل دیگر مؤثر بر یادگیری فراگیران، سبک‌های یادگیری آنان است که فراگیران آنها را همچون دیگر توانایی‌ها، از راه تجربه و یادگیری به دست می‌آورند و هر فرد متناسب با سبک یادگیری خود مطالب را اخذ می‌کند. بنابراین آگاهی از ماهیت و انواع سبک‌های یادگیری و نوع سبک یادگیری مورد استفاده دانشجویان از یک طرف به اساتید کمک می‌کند تا به دانشجویان در استفاده بهینه از انواع سبک‌های یادگیری مختلف کمک کنند و از طرف دیگر اساتید می‌توانند روش آموزش خود را متناسب با سبک دانشجویان خویش تغییر

بررسی رابطه سبک یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی در مرکز آموزش پشتیبانی نزااجا.....۱۳۹۰

داده تا به بالاترین بازدهی آموزشی دست پیدا کنند. توجه به سبک‌های یادگیری می‌تواند تجربیات فراگیران را تغییر دهد (کلباسی و همکاران، ۱۳۸۷).
سبک یادگیری از جمله عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی است که توجه به آن می‌تواند زمینه را برای رشد و پیشرفت تحصیلی فراهم آورد و نتیجه آن پیشرفت در مراحل بعدی زندگی از جمله موفقیت در دنیای کار می‌باشد (رحمانی و ازالی، ۱۳۹۱).

تشریح مسئله

یکی از مهمترین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، انگیزه می‌باشد. انگیزه تحصیلی یکی از ملزومات یادگیری به حساب می‌آید و عاملی است که به رفتار شدت و جهت می‌بخشد و در حفظ تداوم آن به یادگیرنده کمک می‌کند، به او انرژی می‌دهد و فعالیت‌های او را هدایت می‌کند. از آن جا که انگیزه تحصیلی مستقیماً با میزان یادگیری و پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان در ارتباط است، لازم است برای ایجاد یک نظام آموزشی پویا به این امر توجه بیشتری شود (نوری و یزدچی، ۱۳۹۲).

انگیزش پیشرفت، باعث یادگیری، حرکت و تلاش دانش‌آموزان می‌شود. انگیزش پیشرفت، میل، اشتیاق و تلاشی است که فرد برای دستیابی به یک هدف یا تسلط به اشیاء و امور و یا افراد و اندیشه‌ها و رسیدن به یک معیار متعالی از خود ابراز می‌کند. انگیزش پیشرفت ممکن است گستره وسیعی از فعالیت‌ها را در بر گیرد (پارسا، ۱۳۷۶).

انگیزه پیشرفت تحصیلی عبارت است از گرایش همه‌جانبه به ارزیابی عملکرد خود با توجه به عالی‌ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است. دانش‌آموزان از سطوح متفاوتی از انگیزه پیشرفت تحصیلی برخوردارند، به همین علت، در زندگی خود به شیوه‌های کاملاً متفاوتی رفتار می‌کنند انگیزش پیشرفت تحصیلی در مراکز آموزشی به رفتارهایی اطلاق می‌گردد که منجر به یادگیری و پیشرفت می‌شود (بهرامی و رضوان، ۱۳۸۵).

یکی از موضوعات دیگری که در مبحث تفاوت‌های فردی باید مورد توجه قرار گیرد، سبک‌های یادگیری هر یک از فراگیران است. یافته‌های پژوهشی دانشمندان علوم تربیتی و روان‌شناسی در زمینه یادگیری، افق‌های تازه‌ای را برای انسان گشوده است. این یافته‌ها موجب شده است که آموزش و یادگیری نه به عنوان یک فعالیت تصادفی، بلکه به صورت یک روند علمی منظم تلقی شود. با شناخت سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان نه تنها می‌-

توان در زمینه آموزش و یادگیری به آنان کمک کرد، بلکه می‌توان هر فرد را به رشته‌ی تحصیلی و شغلی مناسب هدایت نمود(نصری و خورشید، ۱۳۹۱).

سبک‌های یادگیری، که عادات پردازش اطلاعات دریافتی افراد می‌باشند، یکی از عوامل مؤثر در یادگیری فراگیران است. این سبک‌ها، روش‌های ترجیحی فراگیران برای درک، سازماندهی و ذخیره اطلاعات می‌باشند. تحقیقات متعدد حاکی از آن است که سبک‌های یادگیری در رشته‌های مختلف تحصیلی متنوع هستند(ولی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۶). لذا با توجه به ضرورت شناخت سبک‌های یادگیری در دانشجویان و ارتباط آن با انگیزه پیشرفت تحصیلی، پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه سبک‌های یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی و رابطه مؤلفه‌های جمعیت‌شناختی(تحصیلات، سن و سابقه خدمت) با سبک یادگیری در دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزا جا در سال ۱۳۹۳، طراحی و اجرا گردید.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

انگیزه پیشرفت

مفهوم کلی انگیزه جنبش(تحرك) منعکس‌کننده این تصور عام است که انگیزه چیزی است که ما را به جنبش و تحرك وادار و کمک می‌کند تا تکلیف خود را کامل کنیم. انگیزه به حالت‌های درونی اندام که موجب هدایت رفتار او به سوی نوعی هدف می‌شود اشاره می‌کند. به طور کلی، انگیزه را می‌توان به عنوان نیروی محرک فعالیت‌های انسان و عامل جهت-دهنده آن تعریف کرد. انگیزه پیشرفت را به صورت یک میل یا علاقه کلی به موفقیت کلی یا موفقیت در زمینه‌ی فعالیت خاص تعریف کرده‌اند. انگیزه پیشرفت به عنوان یکی از انگیزه‌های مهم اجتماعی و یکی از ویژگی‌های شخصیتی هر فرد است که بین افراد متفاوت است و بر اساس آن می‌توان رفتارهای خاصی را پیش‌بینی نمود. انگیزه پیشرفت گرایشی است برای ارزیابی همه‌جانبه عملکرد خود با توجه به عالی‌ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است(باقری، ۱۳۹۱).

در نظریه مک‌کلند^۱ گفته می‌شود کسانی که دارای انگیزه پیشرفت هستند بیشتر شغلی را انتخاب می‌کنند که احتمال معقولی برای موفقیت در آن وجود دارد و از دست زدن به کارهایی اجتناب می‌کنند که یا بسیار ساده هستند(چون حالت مبارزه‌طلبی ندارد) و یا بیش از حد مشکل است (به دلیل ترس از شکست) و بالاخره این افراد به مشاغلی روی می-

^۱. McClelland

بررسی رابطه سبک یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی در مرکز آموزش پشتیبانی نزااجا.....۱۴۱

آورند که شانس موفقیت در آن بیشتر است. هنگامی فعالیت‌های فرد در جهت پیشرفت ادامه می‌یابد که انتظار داشته باشد عملکرد او بسیار عالی ارزیابی شود. کسانی که انگیزه پیشرفت در آنان ضعیف است نیز تمایل دارند کارهایی را انجام دهند که از نظر میزان دشواری در حد متوسط باشند (باقری، ۱۳۹۱).

انگیزه پیشرفت و ویژگی‌های افراد با انگیزه پیشرفت بالا

به دنبال پژوهش‌های اولیه مک‌کلند، مطالعات زیادی در ارتباط با ماهیت و اثرات انگیزه پیشرفت انجام گرفت. در برخی از این مطالعات ویژگی‌های شخصیتی افراد پیشرفت‌گرا مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که این دسته از افراد از راه‌های ویژه‌ای عمل می‌نمایند. در زیر برخی از جنبه‌های شخصیتی افراد پیشرفت‌گرا ارائه شده است:

احساس مسئولیت در مقابل عملکرد	ابتکار و نوآوری
تمایل به دریافت بازخوردهای واقعی	پافشاری در کار
سطح آرزو	عزت نفس بالا
آینده‌نگری	رفتار پیشرفت
رفتار ریسک کردن	تنش تکالیف

(باقری، ۱۳۹۱).

آموزش انگیزه پیشرفت

مک‌کلند اعتقاد داشت که انگیزه پیشرفت خصوصیتی است که می‌شود به وسیله آموزش آن را افزایش داد و تعلیم و تربیت، محیط خانوادگی و اجتماعی در تکوین آن نقش اساسی دارند. بر این اساس به نظر وی انگیزه پیشرفت یک خصوصیت ارثی نیست. آن چه مک‌کلند را به این دیدگاه رهنمون ساخت تحقیقی بود که وی در سال ۱۹۶۰ میلادی برای آموزش انگیزش پیشرفت به صورت دوره‌های آموزشی برگزار کرد. این دوره‌های آموزشی در چندین کشور از جمله کشور هندوستان برای مدیران اجرایی برگزار شد. نتایج این بررسی‌ها نشان داد که همه مدیرانی که دوره‌های آموزشی را برای ارتقاء انگیزه پیشرفت گذارنده بودند، کارهایشان را بهتر از قبل انجام دادند و موفقیت‌های بیشتری را کسب نمودند (باقری، ۱۳۹۱).

سبک‌های یادگیری

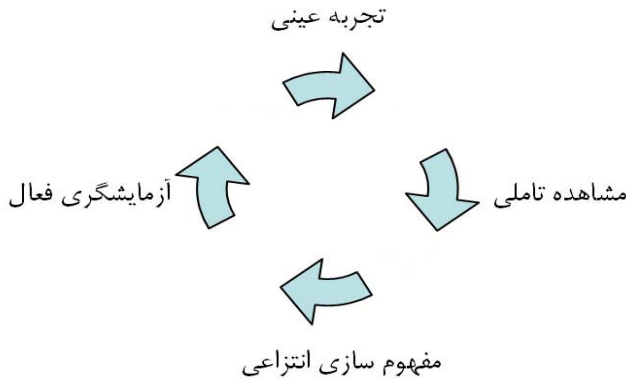
یادگیری در واقع عبارت است از انجام عملکردهای ویژه و مورد نظر بر اساس کسب دانش و مهارت‌های عقلی و سازمان یافتن ارزش‌های خاص در یادگیرنده، به صورتی که بتواند از طریق یادگیری، چگونه یاد گرفتن و توانا شدن در تصمیم‌گیری و حل مسأله، در موقعیت‌های طبیعی زندگی فردی، اجتماعی و حرفه‌ای نسبت به حل مسائل به طور مناسب و مقتضی اقدام نماید(صالحی، ۱۳۸۰).

چنانچه در فرآیند یادگیری و آموزش بتوان سبک‌های شناختی افراد را در نظر گرفت و فرآیند یادگیری را با آن تطبیق داد، فرد موفقیت بیشتری تجربه نموده و از یادگیری خود احساس رضایت بیشتر و در نتیجه، احساس اعتماد به نفس بیشتری خواهد کرد سبک‌های یادگیری، روش‌های انفرادی مورد استفاده یادگیرنده برای پردازش اطلاعات و مفاهیم تازه می‌باشند که به سه دسته، سبک‌های شناختی^۱، عاطفی^۲ و فیزیولوژیکی^۳ تقسیم می‌گردند. از میان این سه سبک، سبک‌های شناختی به این مطلب اشاره می‌کنند که یادگیرنده چگونه مطلب را درک می‌کند، به خاطر می‌سپارد، چگونه می‌اندیشد و مسائل را حل می‌کند. سبک‌های یادگیری شناختی، طبقه‌بندی‌های مختلفی مانند سبک‌های وابسته به زمینه و مستقل از زمینه، سبک‌های تکانشی^۴ و تأملی^۵ سبک‌های یادگیری برمبنای الگوی یادگیری تجربی کلب^۶ دارند.

در الگوی اخیر، یادگیری دارای چهار مرحله است

- ۱- یادگیرنده ابتدا عملی را انجام می‌دهد(تجربه عینی)^۷
- ۲- سپس درباره آن عمل به تفکر می‌پردازد(مشاهده تأملی)^۸
- ۳- به دنبال آن نظریه می‌سازد(مفهوم‌سازی انتزاعی)^۹
- ۴- سرانجام درباره آن به انجام آزمایش می‌پردازد(آزمایشگری فعال)^{۱۰}

-
1. cognitive
  2. affective
  3. physiological
  4. reflective
  5. impulsive
  6. Kolb
  7. concrete experience
  8. reflective observation
  - 9 . abstract conceptualization
  10. active experimentation

نمودار ۱) چرخه یادگیری تجربی کلب. (سیف، ۲۰۰۷).

کلب با ترکیب چهار شیوه یادگیری مورد بحث، چهار سبک یادگیری مختلف را تحت عناوین واگرا^۱، جذب کننده^۲، همگرا^۳ و انطباق یابنده^۴ نام گذاری کرد (کلباسی و همکاران همکاران، ۱۳۸۷).

سبک یادگیری واگرا از ترکیب شیوه تجربه عینی و مشاهده تأملی به وجود می آید. افراد دارای این سبک یادگیری، موقعیت‌های عینی را از زوایای مختلف می بینند. رویکرد آنها نسبت به موقعیت‌ها بیشتر مشاهده کردن است تا عمل کردن. بهترین راه برای آموزش به افراد دارای سبک واگرا، برانگیختن یا تحریک کردن آنها می باشد. این افراد موقعیت‌هایی را که متضمن تنوع در اندیشه‌هاست می پسندند و به جاذبه‌های متنوع فرهنگی و جمع آوری اطلاعات از راه تازه، علاقه نشان می دهند. به طور کلی، افراد دارای سبک واگرا از قدرت تخیل و احساس برخوردارند، به مردم علاقمنداند و توانائی دیدن امور از زوایای مختلف را دارا هستند. این افراد به علوم انسانی و هنر تمایل بیشتری داشته و دارای علایق فرهنگی نیز می باشند (کلب و کلب، ۲۰۰۵).

سبک یادگیری همگرا: در این سبک، شیوه‌های تفکر انتزاعی و آزمایشگری فعال با هم ترکیب می شوند. افراد دارای این سبک یادگیری، بیشترین توانمندی را در کاربرد عملی اندیشه‌ها و نظریه‌ها دارند. آنها در فرآیند مسئله‌گشایی و طراحی ساختارها عملکرد بهتری دارند. به

-
1. diverger
  2. assimilator
  3. converger
  4. accommodator

این دلیل، این سبک را همگرا گویند که فرد دارای این سبک یادگیری، مثلاً در آزمون‌های هوشی که نشانه‌ای بر پاسخ درست وجود دارد، بهتر عمل می‌کند. در این سبک یادگیری، دانش از طریق استدلال فرضی قیاسی سازماندهی می‌شود. افراد همگرا احتمالاً در ایجاد راه‌های تازه در فکر کردن، ایجاد آزمایش با ایده‌های تازه و انتخاب بهترین هدف و راه حل موفق‌ترند. این افراد غیرهیجانی‌اند و بیشتر ترجیح می‌دهند که به جای آدم‌ها با اشیاء، تکالیف و وسایل فنی سروکار داشته باشند. افراد دارای این سبک، دیدی جزئی‌نگر داشته تا کل‌نگر و در حیطه‌های فنون تخصصی از قبیل فنی مهندسی و طراحی، عملکرد خوبی از خود نشان می‌دهند. (کلب و بویاتزیس^۱، ۲۰۰۰).

سبک یادگیری جذب‌کننده (ادغام‌کننده): این سبک شیوه‌های یادگیری تفکر انتزاعی و مشاهده تأملی را با هم می‌آمیزد. افرادی که دارای این سبک یادگیری هستند، در کسب و درک اطلاعات گسترده و ترکیب آنها به شیوه‌ای دقیق، موجز و منطقی از توانایی بالایی برخوردارند. بیشترین توانمندی افراد دارای این سبک، در استدلال استقرایی و خلق الگوهای نظری است. علاوه بر آن، این افراد می‌توانند مشاهدات ناهمخوان را به طرحی یکپارچه تبدیل کنند. این افراد در زمینه‌هایی چون سازماندهی اطلاعات، طراحی الگوهای نظری، طراحی آزمایش‌ها و تحلیل داده‌های کمی، توانایی بالایی دارند. این افراد به طور عمده بر اندیشه‌ها و مفاهیم انتزاعی تأکید می‌ورزند. از دید این افراد نظریه‌هایی که به لحاظ منطقی درست هستند، بر نظریه‌هایی که قابلیت کاربرد عملی دارند، ترجیح داده می‌شوند. افراد دارای این سبک یادگیری، بیشتر جذب علوم پایه و ریاضیات می‌شوند (سلیمان‌نژاد و حسینی‌نسب، ۱۳۹۱).

سبک یادگیری انطباق‌یابنده (تطبیق‌یابنده): شیوه‌های یادگیری تجربه‌عینی و آزمایشگری فعال را با هم ترکیب می‌کند افراد دارای این سبک یادگیری، از تجارب دست اول می‌آموزند و از اجرای نقشه و درگیر شدن با اعمال چالش‌انگیز لذت می‌برند. آنها در انجام کارها و برنامه‌ریزی و انطباق فوری با مقتضیات و شرایط توانا هستند. این سبک به این دلیل انطباق‌یابنده نامیده می‌شود که افراد دارای این سبک توانایی تغییر دادن فوری عادت‌های خود را دارند و بیشتر می‌کوشند تا مسایل را به روش آزمون و خطا حل نمایند. این افراد در حل مسایل بیش از آن‌که بر اطلاعاتی که خودشان از راه تحلیل‌های تخصصی کسب

¹. Boyatzis

بررسی رابطه سبک یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی در مرکز آموزش پشتیبانی نزاچا.....۱۴۵

نموده‌اند تکیه نمایند، به اطلاعاتی که از دیگران به دست می‌آورند، وابسته‌اند(سلیمان‌نژاد و حسینی‌نسب، ۱۳۹۱).

مفهوم یادگیری و پیشرفت تحصیلی از مفاهیم بسیار اساسی روانشناسی تربیتی است. در همین راستا، موفقیت تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن موضوعی است که همواره مورد توجه روانشناسان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت بوده است. همان‌طور که می‌دانیم بهبود بهره‌وری آموزشی و سرمایه‌گذاری بر روی منابع آموزشی و انسانی از عوامل مؤثر در توسعه همه‌جانبه کشورها محسوب می‌شود. در همین راستا پیشرفت تحصیلی دانشجویان نیز از جمله اهداف اساسی برنامه‌های آموزشی است. زیرا دانشجویان به واسطه پیشرفت تحصیلی به جایگاهی دست می‌یابند که از استعدادها و توانایی‌هایشان برای دستیابی به اهداف آموزش عالی استفاده نموده و شرایط اجتماعی موفقیت‌آمیزی را ایجاد کنند. بنابراین یافتن شرایط، عوامل و روش‌های مؤثر در جهت پیشرفت تحصیلی از جمله موضوعات مورد علاقه پژوهشگران و صاحب‌نظران علوم تربیتی بوده است.(کشاورز و همکاران ۱۳۹۲).

بنابراین سبک‌های یادگیری دانشجویان یک روش ترجیحی طبیعی، عادی، منحصر به فرد و ثابت بوده که برای جذب، پردازش و نگهداری اطلاعات و مهارت‌های جدید مورد استفاده قرار می‌گیرد. عدم تطبیق سبک آموزش و یادگیری باعث شکست در یادگیری، ناامیدی فراگیرنده و کاهش انگیزه خواهد شد. اکثر تحقیقات نشان داده‌اند که تطبیق شیوه آموزش با سبک یادگیری دانشجویان باعث تقویت انگیزه یادگیری و پیشرفت تحصیلی گردیده است.(کلباسی و همکاران، ۱۳۸۷).

منصوری(۱۳۷۹) و محمدزاده ادملایی(۱۳۸۴) در پژوهش‌های خود، افراد دارای سبک‌های یادگیری مختلف را از لحاظ پیشرفت تحصیلی مورد بررسی قرار دادند و روابط معنی‌داری میان سبک‌های یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنها یافتند(نصری و خورشید، ۱۳۹۱).

رحمانپور، پالیزبان و زمانی(۱۳۸۷) در تحقیق خود به مقایسه سبک‌های یادگیری دانشجویان فنی و مهندسی و علوم انسانی پرداختند. نتایج نشان داد که سبک یادگیری دانشجویان فنی و مهندسی سبک جنبشی و حرکتی است و سبک یادگیری دانشجویان علوم انسانی سبک شنیداری بود(رحمانی و ازالی، ۱۳۹۱).

کاسیدی^۱ (۲۰۰۴) نشان داد که یادگیرندگان ناوابسته به زمینه، دارای انگیزه درونی هستند و در یادگیری مطالب به خودشان وابسته هستند. در مقابل یادگیرندگان وابسته به زمینه، دارای انگیزه بیرونی هستند و در یادگیری مطالب به هدایت و راهنمایی معلم نیاز دارند. هارگادون^۲ (۲۰۱۰) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که معلمان باید به تفاوت‌های یادگیری افراد توجه داشته باشند. جایگزینی یک روش یادگیری با یک روش دیگر امکان-پذیر نیست. به دلیل تفاوت دانش‌آموزان در سبک یادگیری، معلمان باید از روش‌های مختلفی استفاده کنند تا دانش‌آموزان عملکرد بهتری داشته باشند و به پیشرفت برسند.

فرضیه‌ها و روش پژوهش

این تحقیق با هدف تعیین سبک یادگیری دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزا و بررسی رابطه بین سبک‌های یادگیری و انگیزه پیشرفت تحصیلی و مؤلفه‌های جمعیت شناختی (تحصیلات، سن و سابقه خدمت) دانشجویان در مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزا انجام شده است.

شیوه تحقیق از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان دوره‌های عالی، مقدماتی و تخصصی ثانویه به تعداد ۸۲۰ نفر در رشته‌های مختلف می‌باشند.

$$n = \frac{\frac{z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

$$N=820$$

$$Z=1.96$$

$$p=q=0/5$$

$$d=0/5$$

با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه پژوهش به تعداد

۲۶۲ نفر برآورد گردید و از طریق روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه استفاده شده است.

۱- پرسشنامه سبک‌های یادگیری کلب: روایی محتوا و پایایی ابزار قبلاً توسط کلب بررسی شده است. پایایی ثبات درونی آن در مطالعه حاضر، در بین ۴۰ نفر از دانشجویان به روش آلفای کرونباخ بررسی شد و ضرایب آن برای حیطه‌های مختلف بین ۰/۷ تا ۰/۹ بود. این پرسشنامه دارای ۱۲ سؤال بوده و یک دستورالعمل دارد که نحوه پاسخ به سؤالات را نشان می‌دهد. هریک از ۱۲ سؤال پرسشنامه به ترتیب دارای چهار گزینه: تجربه عینی^۳، مشاهده

بررسی رابطه سبک یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی در مرکز آموزش پشتیبانی نزاچا.....۱۴۷

تأملی^۱، مفهوم‌سازی انتزاعی^۲ و آزمایشگری فعال^۳ می‌باشد. از این چهار قسمت در ۱۲ چهار نمره به دست می‌آید که این چهار نمره نشانگر چهار شیوه یادگیری است، به طوری که نمره حاصل از جمع نمرات گزینه اول هر ۱۲ سوال شیوه یادگیری تجربه عینی، دومین گزینه شیوه یادگیری مشاهده تأملی، سومین گزینه شیوه یادگیری مفهوم‌سازی انتزاعی و چهارمین گزینه، شیوه یادگیری آزمایشگری فعال را نشان می‌دهد. از تفریق دو به دو این شیوه‌ها، یعنی تفریق مفهوم‌سازی انتزاعی از تجربه عینی و آزمایشگری فعال از مشاهده تأملی دو نمره به دست می‌آید. این دو نمره بر روی دو محور مختصات قرار می‌گیرند: یکی محور عمودی (تجربه عینی - مفهوم‌سازی انتزاعی) و دیگری محور افقی (مشاهده تأملی - آزمایشگری فعال). این دو محور مختصات چهار ربع یک مربع را تشکیل می‌دهند که تحت عناوین سبک یادگیری واگرا، همگرا، جذب کننده، انطباق یابنده در یکی از ربع‌های مربع قرار می‌گیرند.

۲ - انگیزه پیشرفت تحصیلی: این پرسشنامه محقق ساخته دارای ۲۰ سوال است و براساس طیف لیکرت ۱۱ عامل انگیزش پیشرفت تحصیل (هدف‌مداری، رقابت‌جویی، گرایش به کار و تنظیم‌شده، تکلیف، گرایش به پیشرفت، وابستگی اجتماعی، همیاری اجتماعی، شهرت-طلبی، پاداش‌های مالی، قدرت‌طلبی، عزت نفس و انکاء به نفس) را می‌سنجد. پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰۹ برآورد شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها چون که دو متغیر از نوع فاصله ای یا نسبی هستند از ضریب همبستگی پیرسون بهره‌گیری شده است.

توصیف داده‌های جمعیت شناختی جامعه آماری:

جدول شماره (۱) وضعیت سنی جامعه آماری

وضعیت سنی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	درصد فراوانی نسبی
کمتر از ۲۵ سال	۱۰۲	۰/۳۸۹	۳۸/۹
۲۵ تا ۳۵ سال	۱۱۴	۰/۴۳۶	۴۳/۶
۳۵ تا ۴۵ سال	۳۹	۰/۱۴۸	۱۴/۸
بالتر از ۴۵ سال	۷	۰/۰۲۷	۲/۷
جمع	۲۶۲	۱	۱۰۰

جدول شماره (۲) وضعیت تحصیلات جامعه آماری

1. RO
2. AC
3. AE

تحصیلات	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	درصد فراوانی نسبی
دیپلم	۵۱	۰/۱۹۵	۱۹/۵
لیسانس	۲۰۱	۰/۷۶۷	۷۶/۷
فوق لیسانس	۱۰	۰/۰۳۸	۳/۸
جمع	۲۶۲	۱	۱۰۰

جدول شماره (۳) وضعیت سابقه خدمت جامعه آماری

سابقه خدمت	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	درصد فراوانی نسبی
کمتر از ۱۰ سال	۱۰۵	۰/۴۰۱	۴۰/۱
۱۰ تا ۱۵ سال	۱۱۷	۰/۴۴۷	۴۴/۷
۱۵ تا ۲۰ سال	۳۰	۰/۱۱۴	۱۱/۴
بالاتر از ۲۰ سال	۱۰	۰/۰۳۸	۳/۸
جمع	۲۶۲	۱	۱۰۰

تجزیه و تحلیل داده‌ها

نتیجه حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها (جدول شماره ۴) نشان می‌دهد که از بین نمونه مورد مطالعه ۳۵/۵ درصد دارای سبک جذب‌کننده، ۲۵/۶ درصد سبک واگرا، ۲۲/۹ درصد همگرا و ۱۶ درصد دارای سبک انطباق‌یابنده بودند. و این نشان می‌دهد که سبک یادگیری غالب در بین دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزا جا سبک جذب‌کننده است.

جدول شماره (۴) تفکیک سبک یادگیری دانشجویان

ردیف	سبک‌های یادگیری	فراوانی	درصد
۱	واگرا	۶۷	۲۵/۶
۲	جذب‌کننده	۹۳	۳۵/۵
۳	همگرا	۶۰	۲۲/۹
۴	انطباق‌یابنده	۴۲	۱۶
جمع کل		۲۶۲	۱۰۰

فرضیه ۱: میان سبک یادگیری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزا جا رابطه معناداری وجود دارد.

سبک یادگیری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان از بین رابطه میزان بررسی برای شماره ۵ جدول در آزمون این از حاصل نتایج شده است. استفاده پیرسون همبستگی ضریب آمده است.

بررسی رابطه سبک یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی در مرکز آموزش پشتیبانی نزاجا.....۱۴۹

$$r_{xy} = \frac{cov(x,y)}{\delta_x \delta_y}$$

Cov(x,y) : کوواریانس دو متغیر

δ_x : انحراف معیار X

δ_y : انحراف معیار Y

جدول شماره (۵) ضریب همبستگی پیرسون بین سبک یادگیری انگیزه پیشرفت دانشجویان آموزش پشتیبانی شهید امانی نزاجا

انگیزه پیشرفت	سبک یادگیری		
۱	۰/۰۷۶	همبستگی پیرسون	انگیزه پیشرفت
	۰/۲۲۱	Sig. (2-tailed)	
۲۶۲	۲۶۲	تعداد	
۰/۰۷۶	۱	همبستگی پیرسون	سبک یادگیری
۰/۲۲۱		Sig. (2-tailed)	
۲۶۲	۲۶۲	تعداد	

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی پیرسون در سطح اطمینان ۰/۹۵ برابر با ۰/۰۷۶ محاسبه گردید. و مقدار معناداری برابر با ۰/۲۲۱ است. با توجه به اینکه مقدار معناداری بیشتر از ۰/۰۵ است. نشان دهنده این است که بین سبک یادگیری با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان رابطه معناداری وجود ندارد.

فرضیه ۲: بین مولفه‌های جمعیت‌شناختی (تحصیلات، سن و سابقه خدمت) و سبک یادگیری دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزاجا رابطه وجود دارد.

برای بررسی میزان رابطه بین سبک یادگیری با مولفه‌های جمعیت‌شناختی (تحصیلات، سن و سابقه خدمت) دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج حاصل از این آزمون در جدول ۶ آمده است.

جدول شماره (۶) ضریب همبستگی پیرسون بین سبک یادگیری و تحصیلات، سن و سابقه خدمت دانشجویان آموزش پشتیبانی شهید امانی نزاجا

سابقه خدمت	سن	تحصیلات		
-۰/۰۴	-۰/۱۱۳	-۰/۲۰۵	همبستگی پیرسون	سبک یادگیری
۰/۹۴۹	۰/۰۶۸	۰/۰۰۱	Sig. (2-tailed)	
۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	تعداد	

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی پیرسون در سطح اطمینان ۰/۹۵ به ترتیب تحصیلات، سن و سابقه خدمت برابر با ۰/۲۰۵، ۰/۱۱۳ و ۰/۰۴- محاسبه گردید. و مقدار معنا داری آنها به ترتیب برابر با ۰/۰۰۱، ۰/۰۶۸ و ۰/۹۴۹ است. با توجه به اینکه مقادیر معناداری بیشتر از ۰/۰۵ است. نشان دهنده این است که بین سبک یادگیری با سابقه خدمت و سن دانشجویان رابطه معناداری وجود ندارد، ولی بین سبک یادگیری با تحصیلات دانشجویان رابطه معنادار معکوس وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به اینکه نظام آموزشی در مراکز نظامی نیروهای مسلح، قوانین و مقررات خاص خود را دارند و انتظار می‌رود بر سبک یادگیری دانشجویان اثر بگذارد. لذا این پژوهش به هدف شناخت سبک یادگیری و ارتباط آن با انگیزه پیشرف تحصیلی دانشجویان در یکی از مراکز نظامی صورت گرفته است.

نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که سبک یادگیری غالب در بین دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزاجا سبک جذب‌کننده می‌باشد. این سبک شیوه‌های یادگیری تفکر انتزاعی و مشاهده تأملی را با هم می‌آمیزد. افرادی که دارای این سبک یادگیری هستند، در کسب و درک اطلاعات گسترده و ترکیب آنها به شیوه‌ای دقیق، موجز و منطقی از توانایی بالایی برخوردارند. بیشترین توانمندی افراد دارای این سبک، در استدلال استقرایی و خلق الگوهای نظری است. علاوه بر آن، این افراد می‌توانند مشاهدات ناهمخوان را به طرحی یکپارچه تبدیل کنند. این افراد در زمینه‌هایی چون سازماندهی اطلاعات، طراحی الگوهای نظری، طراحی آزمایش‌ها و تحلیل داده‌های کمی، توانایی بالایی دارند. نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون حاکی از آن است که بین سبک یادگیری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان و همچنین بین سبک یادگیری با سابقه خدمت و سن دانشجویان مرکز آموزش پشتیبانی نزاجا رابطه معناداری وجود ندارد. ولی بین سبک یادگیری و تحصیلات دانشجویان رابطه معنادار معکوس وجود دارد.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از جناب آقای حسن سلطانی و علی درکه، که در این تحقیق اینجانب را یاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- باقری، مسعود(۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین هوش معنوی با خلاقیت و انگیزه پیشرفت مورد مطالعه: دانش آموزان متوسطه ناحیه یک کرمان، کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان، دانشگاه مازندران
- بهرامی، فاطمه و رضوان، شیوا(۱۳۸۵)، بررسی رابطه بین انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش-آموزان دختر و پسر دوره متوسطه شهر اصفهان با ویژگی‌های آموزشی‌های آموزشگاهی آنان، مجله پژوهش‌های تربیتی و روانشناختی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان، سال دوم، شماره ۲: ۶۱-۷۲
- پارسا، محمد (۱۳۷۶)، روان شناسی تربیتی چاپ اول؛ تهران، انتشارات علمی.
- تابع بردبار، فریبا(۱۳۹۱)، رابطه ویژگی‌های شخصیت و سبک‌های یادگیری با موفقیت تحصیلی دانشجویان برخط، مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی دانشگاه علوم پزشکی فارس، دوره ۳، شماره ۲: ۱۶-۱۰
- صالحی، شایسته(۱۳۸۰)، تدریس اثر بخش، مجله دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد ، دوره ۳ ، شماره ۲: ۲۱-۱۲
- کشاورز، محسن و جعفری، احمد و سلحشور ، مریم و وزیری، سید علی(۱۳۹۲)، رابطه سبک-های شناختی و ویژگی‌های شخصیتی با پیشرفت تحصیلی(مطالعه موردی: دانشگاه علوم پزشکی تهران)، فصلنامه علمی دانشکده علوم پزشکی تربت حیدریه دوره اول، شماره ۱: ۱۹-۱۱
- کلباسی، سعید و ناصری، محسن و شریف زاده، غلامرضا و پورصفر، علی(۱۳۸۷)، سبک‌های یادگیری دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، گام‌های توسعه در آموزش پزشکی مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دوره ۵ شماره ۱: ۱۰-۱
- نصری، صادق و خورشید، علیرضا(۱۳۹۱)، بررسی ارتباط چندگانه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان، مجله‌ی روان شناسی مدرسه، دوره‌ی ۱، شماره ۴: ۱۲۳-۱۰۴
- نوری، فریده و یزدچی، صفورا(۱۳۹۲)، بررسی رابطه بین رضایت تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک مبتنی برانگیزه تحصیلی، چهاردهمین کنفرانس آموزش فیزیک ایران، دانشگاه فرهنگیان تهران، ۱۲ تا ۱۵ شهریور
- ولی‌زاده، لیلا و فتاحی آذر، اسکندر و زمان زاده، وحید(۱۳۸۶)، ارتباط ویژگی‌های یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرستاری و مامایی، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، دوره ۷، شماره ۲: ۴۴۳-۴۵۰

- Cassidy, J (2004), learning style overview of . theories, models, and measures educational psychology. 24, No 4, 419-444.
- Hrgadon,S (2010), learning style theory versus sustained hard work . available in: www.stevehargadon.com
- Karami R. [To examine the relation of learning styles with study and learning methods in pupil of charoimagh's high school]. Master's thesis, Tabriz, Faculty of Training Sciences. Tabriz University 2003. (Persian)
- Kolb, A., & Kolb, D. (2005). Learning style and learning spaces: Enhancing experiential learning in higher education. *Academy of Management Learning & Education*, 4, 193-212
- Kolb, D., Boyatzis, R. (2000). *Experiential learning theory*. NJ: Lawrence Erlbaum.
- Seif, A. K. (2007). *Ravanshenasi-e Parvareshi-e Novin [Modern educational psychology]*. Tehran: Doran.